

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
T: 080 81 80
E: gp@zagovornik-rs.si

Srebrna nit – Združenje za dostojno starost
Ga. Biserka Marolt Meden
Dr. Dušan Keber
Vipotnikova ulica 13
1211 Ljubljana
E: srebrna.nit@gmail.com

Številka: 0702-13/2022/3
Datum: 7. 1. 2022

Zadeva: Pojasnilo Zagovornika načela enakosti

Spoštovani,

Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) je dne 27. 12. 2021 prejel vašo izjavo o nestrinjanju z ugotovitvami Zagovornika v odločbi 0700-32/2020/119 z dne 21. 12. 2021, s katero Zagovornik ni ugotovil diskriminacije stanovalcev domov starejših občanov (DSO) pri dostopu do zdravstvenega varstva v času prvega vala epidemije korona-virusa spomladi 2020. V izjavi navajate, da Zagovornik po enem letu in pol ugotavlja, da se je lotil raziskovanja zaradi članka v Mladini (navedel je ime novinarja) in poziva konkretne človekoljubne organizacije, ni pa navedel, da ga je društvo Srebrna nit – Združenje za dostojno starost javnih pismih k temu večkrat neuspešno pozvalo. Navajate, da naj bi bil Zagovornik neodvisen in nevtralen organ, a se je v tem primeru izkazalo, da ni tako. Odločbo, ki jo ponekod imenujete »raziskava«, opisujete kot »besedilo upravljalcev epidemije«. Zagovornik pa da, novinarjev, javnih osebnosti, predstavnikov civilne družbe – ni upošteval niti vključil v svoja poizvedovanja. Navajate, da ne poznate načina dela Zagovornika, vendar se vam zdi nedopustno, da je v postopku ugotavljanja diskriminacije upošteval samo obtoženo stran, zanemaril pa tiste, ki so pobudniki »raziskave«. Z odločbo se ne strinjate, ker po vašem mnenju ne odraža resničnega stanja oziroma dogajanja. Sprašujete se:

- Zakaj se zagovornik ni podučil, da vnaprejšnja triaža (na zalogo) ob tretjinsko zasedenih bolnišnicah etično ni dopustna, saj se jo izvaja šele takrat, ko je v resnici potrebna? Seveda je priporočljivo, da so vnaprej znane smernice za tako triažo, vendar jih Komisija za medicinsko etiko RS ni pripravila, temveč je priporočila, da »ukrepe za selekcijo« pripravijo kar vodstva zdravstvenih zavodov sama (kar ocenjujemo kot nedopustno);
- Kako je lahko Zagovornik spregledal dejstvo, da o trižiranju niso obvestili niti stanovalcev niti njihovih sorodnikov, kar predstavlja grobo kršitev pacientovih pravic in etičnih smernic;

- Kako je lahko Zagovornik ocenil triminutni pregled kartoteke stanovanca DSO kot primeren za strokovno oceno zdravstvenega stanja pacienta in za usodno mnenje, ali bo napotitev v bolnišnico v primeru okužbe s Covidom -19 primerna ali ne;
- Zakaj se je Zagovornik z vprašalnikom obrnil na vodstva DSO in ne na domske zdravnike, čeprav so mu vsi DSO odgovorili, da z zdravstvenimi podatki (vključno z vložnimi triažnimi formularji) razpolagajo samo domski zdravniki;
- Zakaj se Zagovornik kljub fizičnemu razpolaganju z Vložnim listom (za triažo), ki ga navaja in vključuje tudi dopis Ministrstva za zdravje, skozi vso odločbo ukvarja z vprašanjem njegovega obstoja;
- Zakaj Zagovornik ni upošteval niti lastnih razkritij (v odgovorih vodstev DSO), da DSO zaradi kadrovske, prostorske stiske in stiske z opremo niso usposobljeni za obravnavo bolnikov s covidom-19;
- Zakaj Zagovornik ni poskušal ugotoviti, kolikšen delež stanovalcev so zaradi njihovega ugotovljenega »terminalnega« stanja uvrstili med tiste, pri katerih napotitev v bolnišnico ni utemeljena; ali je preveril govorce, da je bila ponekod polovica stanovalcev uvrščena med »terminalne«;
- Zakaj se je Zagovornik zadovoljil z nejasnimi zagotovili, da so domovi prejeli pomoč v zaščitni opremi, kisiku in kadrih, ni pa zahteval podatkov, kdaj je ta pomoč prispela in ali je bila zadostna;
- Kako lahko Zagovornik ne glede na to, da ni strokovnjak, verjame, da so bili prav vsi ogroženi stanovalci pravočasno napoteni v bolnišnico, ko pa v nočnem času za 150 stanovalcev v večini domov skrbita samo en tehnik zdravstvene nege in ena bolničarka – negovalka, napotitev v bolnišnico pa zahteva sodelovanje dežurnega zdravnika v oddaljenem zdravstvenem domu;
- Zakaj Zagovornik ni raziskal, zakaj je v nekaterih DSO umrlo več covidnih bolnikov v domu kot pa v bolnišnici, če naj bi bili napoteni v bolnišnico vsi, ki so jo potrebovali;
- Kako lahko Zagovornik trdi, da so bili vsi stanovalci, ki so hospitalizacijo potrebovali, res hospitalizirani, če pa se sklicuje samo na izjave tistih, ki jim ni v interesu, da bi se samo-obtožili;
- Zakaj zagovornik ne upošteva podatka, da je bila umrljivost stanovalcev DSO za covidom-19 sedemnajstkrat večja kot umrljivost enako starih prebivalcev Slovenije, ki živijo doma;
- Zakaj se je Zagovornik opiral samo na podatke iz prvega vala epidemije, ko je v DSO umrlo 111 ljudi, čeprav bi ob več kot leto dni dolgem pripravljanju odločbe lahko podaljšal svoje opazovanje vsaj še do konca poletja 2021, ko je v DSO umrlo še dodatnih 2000 ljudi, skupno vsak deseti stanovalec.

Navajate še, da za razliko od Zagovornika v Srebrni niti trdite, da so bile nekaterim stanovančcem DSO kršene človekove in pacientove pravice in da so bila pri njihovi triaži kršena načela medicinske etike in etike drugih zdravstvenih delavcev (npr. medicinskih sester). Zato niso bili deležni enake zdravstvene obravnave in dostopa do potrebnih zdravstvenih storitev; v bolnišnico niso prišli vsi, ki bi jo potrebovali ali pa so prišli prepozno. Dodajate, da Ministrstvo za zdravje kljub pozivom ni odredilo systemskega nadzora in da tudi Zdravniška zbornica vse do danes ni izvedla nadzora, ki ji ga je naložilo ministrstvo. Ministrstvo za zdravje ste javno zaman pozivali, naj objavi, v katerih domovih za starejše je bilo opravljeno sporno triažiranje in v kakšnem obsegu. Sami veste, da se to povsod ni zgodilo zaradi pokončnih direktorjev in zdravnikov v DSO, ki triažiranja niso dovolili. Vendar ste obveščeni, da dokazi o spornem počtetju v DSO postopno izginjajo, kar spremljajo tudi spremenjene izjave nekaterih udeležencev in pričevalcev. Zaključujete, da je nujno potrebna neodvisna preiskava, na čemer boste v Srebrni niti vztrajali.

*

Zagovornik je vaše navedbe podrobno preučil. Ugotavlja, kot v pismu pojasnite tudi sami, da iz navedb in vprašanj izhaja določeno nerazumevanje in nepoznavanje pristojnosti tako Zagovornika kot specializiranega državnega organa za varstvo pred diskriminacijo kot tudi

pooblastil, ki jih za vodenje upravnega postopka ugotavljanja diskriminacije določata Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) ter Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP). Slednjega Zagovornik subsidiarno uporablja pri vodenju upravnega postopka v zvezi s tistimi postopkovnimi pravnimi vprašanji, ki v ZVarD niso urejena.

Zagovornikove pristojnosti na splošno ureja 21. člen ZVarD. Ta določa funkcije, ki jih Zagovornik sme opravljati pri svojem delovanju. Izvajanje teh funkcij je v okviru organa organizirano v dveh, vsebinsko ločenih oddelkih:

1. Oddelek za sistemsko spremljanje, ozaveščanje in preventivo (t.i. sistemski oddelek) ter v
2. Oddelek za ugotavljanje diskriminacije, svetovanje in zagovorništvo (t.i. oddelek za individualne primere).

Zagovornik je pri svojem delovanju vezan na ustavo in zakon. Njegove pristojnosti so zamejene s pooblastili, ki jih ima po predpisih. Prek teh pooblastil ne more in ne sme delovati. Skladno z navedenim je Zagovornik na področju položaja stanovalcev DSO v času epidemije vodil naslednje specifične in osredotočene, a po obsegu obširne in zahtevne aktivnosti:

1. V okviru Oddelka za spremljanje, ozaveščanje in preventivo:
 - a. Spremljanje stanja skladno s 6. alinejo 21. člena ZVarD: v okviru spremljanja je podrobno spremljal tudi vsebino vseh javnih pisem Združenja Srebrna nit, ki se je odzivalo na stanje v času epidemije;
 - b. Izvedba raziskave z naslovom »Razmere v domovih za starejše v prvem valu epidemije Covida-19«, ki je bila objavljena maja 2021, skladno s prvo alinejo 21. člena ZVarD.¹
 - c. Podajanje priporočil v zvezi s položajem starejših oz. stanovalcev domov za starejše v času epidemije covid-19²
2. V okviru Oddelka za ugotavljanje diskriminacije, svetovanje in zagovorništvo je Zagovornik izvedel dva postopka ugotavljanja diskriminacije:
 - a. Postopek ugotavljanja diskriminacije konkretne oskrbovanke v posamičnem primeru na podlagi prejetega predloga za obravnavo, ki ga je vložil svojec oskrbovanke. V zadevi je bila izdana odločba št. 0700-9/2021/29 z dne 29. 11. 2021;
 - b. Postopek ugotavljanja sistemske diskriminacije v zvezi z navodili Ministrstva za zdravje domovom za starejše in bolnišnicam. V zadevi je bila izdana odločba št. 0700-32/2020/119 z dne 21. 12. 2021.³

Opozarjamo torej, da odločba Zagovornika ni enako kot raziskava.

Raziskava in postopek ugotavljanja diskriminacije sta dva različna načina delovanja Zagovornika, ki med seboj nista bila povezana – nasprotno, bila sta strogo ločena.

Raziskavo je izvajala raziskovalna skupina v Oddelku za sistemsko spremljanje, ozaveščanje in preventivo in se je osredotočala na razmere v DSO v času prvega vala epidemije covid-19.

¹ Poročilo o raziskavi je dostopno na povezavi: <https://www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2021/05/Razmere-v-domovih-za-starejse-v-prvem-valu-epidemije-Covida-19.pdf>.

² Primer dveh priporočil, dostopnih na: https://www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2020/04/Priporocilo_Zagovornika_nacela_enak_P.pdf in <https://www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2020/12/Priporocilo-Zagovornika-nacela-enakosti-v-zvezi-s-predlogom-Zakona-o-interventnih-ukrepih-za-pomoc-pri-omilitvi-posledic-drusega-vala-epidemije-COVID-19.pdf>

³ Odločba je dostopna na povezavi: <https://www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2021/12/ODLOCBA-Zagovornik-pri-zdravstveni-obravnavi-stanovalcev-DSO-s-covidom-19-ni-ugotovil-diskriminacije.pdf>.

Upravni postopek ugotavljanja diskriminacije pa je neodvisno vodila uradna oseba v okviru Oddelka za ugotavljanje diskriminacije, svetovanje in zagovorništvo. Ta postopek se je nanašal izključno na presojo navodil Ministrstva za zdravje in njihovo izvajanje v praksi. Zagovornik se je v upravnem postopku ugotavljanja diskriminacije osredotočal na tista vprašanja, ki jih je mogoče raziskati v okviru Zakonu o splošnem upravnem postopku in Zakona o varstvu pred diskriminacijo.

Podatki o splošni situaciji v DSO, pridobljeni v raziskavi, so pomembni za razumevanje širšega konteksta dogajanja. Zagovornik je o izsledkih raziskave, obvestil tudi več kot 250 različnih deležnikov vključno z ministrstvi.

Za postopek ugotavljanja diskriminacije so bile bistvene naslednje ugotovitve.

Besedilo navodila Ministrstva za zdravje št. 1612-4/2018/158 z dne 17. 3. 2020 (v nadaljevanju: Navodilo 17/3/20) je oblikovano tako, da je govorilo o nesprejemanju uporabnikov, v konkretnem primeru oskrbovancev DSO, v bolnišnice, »ki ne bodo potrebovali bolnišnične obravnave«. Navodilo je torej že predvidevalo, da pristojni zdravnik sprejme strokovno odločitev, ali je bolnišnična obravnava v posameznem primeru potrebna ali ne. Iz odgovorov bolnišnic in DSO je bilo razvidno, da na podlagi samega navodila ni prišlo do opustitve potrebnih bolnišničnih zdravstvenih obravnav za stanovalce DSO. Če je prišlo do opustitve obravnav, je bila to posledica strokovne odločitve pristojnega zdravnika. **Za presojanje strokovne pravilnosti teh odločitev pa Zagovornik ni pristojen.** Iz zbranih podatkov sicer ne izhaja, da stanovalci DSO, ki so bolnišnično zdravljenje potrebovali, nanj ne bi bili napoteni in premeščeni v bolnišnice. O tem pričajo odgovori, ki so jih Zagovorniku posredovale tako bolnišnice kot domovi za starejše sami. To pomeni, da Zagovornik v postopku ni potrdil, da bi prišlo do posega v pravico stanovalcev DSO (starostnikov) do bolnišnične obravnave. Z izvajanjem ukrepa po Navodilu 17/3/20 zdravstveno osebje namreč ni opustilo napotitve stanovalcev DSO v bolnišnico, če je bila glede na potrebno zdravljenje napotitev ocenjena kot potrebna in smiselna z vidika strokovne presoje konkretnega zdravnika.

V nadaljevanju se osredotočamo na predstavitev načina dela Zagovornika v okviru pristojnosti izvajanja postopka ugotavljanja diskriminacije, v katerem je bila izdana tudi odločba.

Zagovornik je postopek ugotavljanja diskriminacije št. 0700-32/2020 izvedel po uradni dolžnosti, in sicer po tem, ko je prejel predlog za obravnavo od nevladne organizacije Amnesty International Slovenije. V predlogu se je predlagatelj skliceval na medijsko objavo, iz katere je izhajalo, da naj bi bili stanovalci domov za starejše občane (DSO) sistematično diskriminirani pri dostopu do bolnišničnega zdravljenja. Predlagatelj je Zagovornika pozval k proučitvi navedb iz članka in ukrepanju. Zagovornik je na podlagi prejete prijave uvedel formalni postopek ugotavljanja diskriminacije, saj je ta vsebovala vse predpisane sestavine skladno s 36. členom Zakona o varstvu pred diskriminacijo.

ZVarD v 34. členu določa pogoje, pod katerimi lahko organ postopek ugotavljanja diskriminacije sproži po uradni dolžnosti. To lahko naredi takrat, ko ga o domnevni diskriminaciji obvesti t.i. »tretja oseba«, kar pomeni osebo, ki ni žrtev diskriminacije. Zagovornik je skladno s 34. členom ZVarD postopek ugotavljanja diskriminacije po uradni dolžnosti sprožil prav zato, ker je kot resne upošteval navedbe iz novinarskega prispeva in ki so jih v javnosti navajali tudi pri združenju Srebrna nit. Nasprotno od trditev Srebrne niti, je torej Zagovornik glavne očitke o diskriminatorni obravnavi DSO upošteval in na njih zasnoval svoja vprašanja pristojnim institucijam, ki naj bi diskriminacijo povzročile.

V postopku ugotavljanja diskriminacije skladno s 40. členom ZVarD velja obrnjeno dokazno breme. To pomeni, da mora obtožena stran, ki je domnevno povzročila diskriminacijo, Zagovorniku utemeljeno pojasniti in dokazati, da njeno ravnanje ni bilo diskriminatorno in da ni kršila prepovedi diskriminacije.

Zagovornik je na podlagi informacij, ki jih je posredoval predlagatelj ter vseh drugih informacij, s katerimi je razpolagal v okviru svoje funkcije spremljanja stanja, štel, da je trditveno breme izpolnjeno. Razpolagal je torej z zadostnimi informacijami, ki so, kot zahteva 40. čl. ZVarD, dokazno breme prevalile na drugo stran, torej na domnevnega kršitelja. Prav zato je Zagovornik tudi v konkretnem postopku ugotavljanja diskriminacije pojasnila zahteval od tistih, ki so domnevno diskriminacijo povzročili. Oni so namreč tisti, ki morajo po zakonu na očitke odgovoriti. Konkretno se je v okviru postopka v zadevi 0700-32/2020/119 Zagovornik obrnil s sistemskimi poizvedbami na Ministrstvo za zdravje, Skupnost socialnih zavodov Slovenije, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Sindikat zdravnikov družinske medicine, Zdravniško zbornico Slovenije ter Zbornico zdravstvene in babiške nege Slovenije, na izvajalce zdravstvene dejavnosti, in sicer na Univerzitetni klinični center Ljubljana, UKC Maribor, Splošne bolnišnice Brežice, Celje, Izola, Jesenice, Murska Sobota, Novo mesto, Trbovlje, Nova Gorica Slovenj Gradec, Ptuj in na Kliniko Golnik. V nadaljevanju se je obrnil še na šestnajst domov za starejše.

Ker so bili odgovori prepričljivi in skladni, Zagovornik ni mogel potrditi, da so bili stanovalci domov DSO diskriminirani.

Ob tem je Zagovornik v odločbi kot bistveno navedel še, da se v strokovno presojo utemeljenosti odločitev zdravnikov o zdravstveni oskrbi posameznika ne more spuščati, saj to presega pristojnosti Zagovornika kot organa, ki deluje po ZVarD. Glede tega, kaj je strokovno pravilno s stališča zdravstvene stroke, pa se sme organ zanašati le na pristojne institucije in uradno priznane izvedence določene stroke. Navedbe o strokovni spornosti ravnanja zdravstvene stroke na sistemski ravni bi morale preveriti za to usposobljene druge institucije, ki ste jih navedli že sami.

Zagovornik je v postopku ugotavljanja diskriminacije upošteval tudi, da je v nekaterih DSO zdravstveno osebje pripravilo strokovne ocene zdravstvenih stanj stanovalcev z namenom nadaljnje zdravstvene obravnave. Pojasnil pa je tudi, da takšna zdravstvena obravnava, ki strokovno temelji na točno določenem zdravstvenem stanju posameznika, ne more biti diskriminacija, saj različna zdravstvena stanja upravičeno terjajo različno zdravstveno obravnavo. Zdravstveno stanje, ki vpliva na izbiro zdravljenja, je torej nujno treba upoštevati pri odločitvi o zdravstveni obravnavi in ga torej ni možno obravnavati kot eno izmed osebnih okoliščin, zaradi katere je po ZVarD diskriminacija prepovedana. Različna strokovno utemeljena obravnava bolnikov na podlagi njihovih specifičnih zdravstvenih stanj tako ne more biti diskriminacija po ZVarD.

Navajate, da bi moral Zagovornik v konkretnem postopku preveriti in upoštevati podatek o tem, kolikšen delež stanovalcev DSO je imel v svojih zdravstvenih kartotekah oceno zdravstvenega stanja, v kateri je bilo navedeno, da napotitev na bolnišnično zdravljenje ni utemeljena. Vendar Zagovornik ni pristojen za presojanje pravilnosti strokovnih odločitev zdravnikov – tako tudi ne za ustreznost uvrstitve določenega deleža stanovalcev DSO med umirajoče. Zagovornikova ugotovitev v ničemer ne preprečuje drugim organom in organizacijam, da na podlagi svojih pristojnosti izvedejo morebitne potrebne preiskave glede očitkov o strokovno neustrezni obravnavi stanovalcev DSO, ki so zboleli za covidom-19.

Zagovornik v skladu z ZVarD tudi ni pristojen za strokovni nadzor nad strokovnimi odločitvami in ravnanjem domskih ali drugih zdravnikov. Ali je njihovo ravnanje strokovno sporno z vidika medicinske stroke, smejo preiskati izključno za to pristojne in usposobljene institucije. Zagovornik ima v ugotovitvenih postopkih zakonsko pooblastilo, da v posamičnem postopku angažira izvedenca. Zagovornik je obravnaval takšen posamičen primer (postopek št. 0700-9/2021/29, naveden zgoraj)⁴ in v tem primeru tudi angažiral izvedenca medicinske

⁴ Odločba je dostopna na povezavi: https://www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2021/12/ODLOCBA_Zagovornik-pri-zdravstveni-obravnavi-oskrbovanke-s-covidom-19-ni-ugotovil-diskriminacije.pdf.

stroke. Zagovornik lahko ugotovitvene postopke s postavitvijo izvedenca vodi samo v individualnih primerih. V Zagovornikovem postopku obravnave tega posamičnega primera je izvedenka po pregledu medicinske dokumentacije potrdila, da je bila zdravstvena obravnava konkretne oskrbovanke ustrezna, posledično pa diskriminacija ni bila ugotovljena.

Kadar se preučuje sistemske pojave, ki vključujejo veliko različnih situacij posameznikov, pa v okviru upravnega ugotovitvenega postopka ni mogoče angažirati izvedenca medicinske stroke. Izvedenec v upravnem postopku namreč pregleda medicinsko situacijo vsakega posameznega bolnika/oskrbovanca in na tej podlagi pripravi izvedensko mnenje, za kar porabi mesec dni časa.

Zagovornik **nikjer v odločbi ni zapisal, da so vsi oskrbovanci DSO, ki so potrebovali zdravljenje, tudi bili napoteni v bolnišnico. Prav tako ne trdi, da je stanje v DSO na splošno dobro oziroma da v DSO ni bilo težav**, na katere utemeljeno opozarja Srebrna nit. Nekatere od teh težav je na podlagi raziskave »Razmere v domovih za starejše v prvem valu epidemije Covida-19« (2021) zaznal tudi Zagovornik in priporočil nekaj ukrepov za izboljšanje stanja v DSO. Pri tem opozarjamo, da navedena raziskava o stanju v DSO v času prvega vala epidemije ni povezana z vodenjem postopka ugotavljanja diskriminacije v zvezi z navodili Ministrstva za zdravje, kako naj zdravstveno osebje DSO ravna v primeru okužb v DSO. Na to temo je Zagovornik v odločbi, izdani v ločenem upravnem postopku – po obširnem poizvedovanju, v katerem ni prejel nobenih nasprotnih podatkov ali dokazov – zapisal, da ni mogel potrditi, da kateri od stanovalcev, ki je potreboval bolnišnično zdravljenje, ne bi bil napoten v bolnišnico.

Bistveno je opozoriti, da mora Zagovornik v okviru svoje funkcije vodenja ugotovitvenih postopkov, ki je ločena od raziskovalne funkcije, skladno z ZUP z gotovostjo ugotoviti dejstva, na katerih utemeljuje svoje odločbe. Če določenega dejstva ni mogoče potrditi z gotovostjo, na njem ni dopustno utemeljiti upravne ugotovitvene odločbe. Na podlagi navedbe Srebrne niti, da verjetno niso bili prav vsi stanovalci, ki bi bolnišnično oskrbo potrebovali, tja tudi napoteni, tako ni dopustno brez dokazov sklepati in v upravni odločbi napisati, da je prišlo do diskriminacije. Upravna odločba zahteva višjo stopnjo gotovosti kot sklepanje, ki ga je mogoče zapisati npr. v raziskovalnem poročilu. Zagovornik v ugotovitvenih postopkih ugotavlja diskriminacijo zgolj na podlagi jasno izkazanih dejstev, ki upravičujejo domnevo, da je v konkretnih primerih prišlo do diskriminatornega ravnanja.

V zvezi z vašim vprašanjem o skladnosti ravnanja z Zakonom o pacientovih pravicah in z etičnimi smernicami Zagovornik pojasnjuje, da za presojanje skladnosti z etičnimi smernicami Zagovornik ni pristojen. Po ZVarD je Zagovornik pristojen za ugotavljanje kršitev predpisov (tudi Zakona o pacientovih pravicah) takrat, kadar je razlog ali motiv za kršitev predpisov diskriminatoren, torej kadar temelji na osebnih okoliščinah posameznikov. Zagovornik v postopku ugotavljanja diskriminacije ni obravnaval očitkov o obveščeni ali neobveščeni sorodnikov o t.i. trižiranju, saj predmet postopka ni bilo presojanje skladnosti ravnanja s pojasnilno dolžnostjo iz 20. člena ZPacP, temveč je v postopku obravnaval vprašanje, ali je bilo navodilo ministrstva za zdravje diskriminatorno po 9. členu ZVarD (prepoved dajanja diskriminatornih navodil) in ali je bilo diskriminatorno izvajanje teh navodil po 6. členu ZVarD na način, da oskrbovanci domov zaradi navodila ministrstva niso imeli dostopa do bolnišničnega zdravljenja (neposredno prav zaradi svoje starosti, zdravstvenega stanja oz. bivanja v DSO – kot osebnih okoliščin v skladu z ZVarD).

Pri tem je bistveno poudariti, da upravni postopek ugotavljanja diskriminacije, ki ga po ZUP in ZVarD izvaja Zagovornik, ni postopek ugotavljanja splošnega stanja na določenem področju (npr. v DSO-jih na področju kadrovske zasedenosti in materialne opreme). Temu so namenjene druge funkcije in pooblastila Zagovornika iz 21. člena ZVarD, kot so raziskave in priporočila.

Zagovornik razmerja med umrlimi covidnimi bolniki v DSO in umrlimi covidnimi bolniki v bolnišnici v postopku ugotavljanja diskriminacije ni upošteval, ker to s fokusom konkretnega

postopka ni bilo povezano. Zagovornik je na podlagi pojasnil medicinske stroke (npr. odgovora dr. Noča, ki ga Zagovornik navaja v odločbi št. 0700-9/2021/29) upošteval upravičenost bolnikov s covidom-19 do določene ravni zdravstvene oskrbe v samih DSO – tj. za tiste bolne stanovalce, za katere so zdravniki presodili, da zanje bolnišnično zdravljenje ni bilo potrebno oz. smiselno, saj so oskrbo lahko prejeli v DSO. Ker pa so bili nekateri takšni bolniki v svojem zadnjem življenjskem stadiju (navadno prav zaradi druge napredovale neozdravljive kronične bolezni), je bila ta oskrba paliativna. Ti so v DSO potem tudi umrli. Če pa so bolniki potrebovali bolnišnično zdravljenje (takšno, ki ga v DSO niso mogli zagotavljati, tj. predvsem intenzivno), so zdravniki po svoji strokovni presoji oskrbovanca napotili v bolnišnico. O tem pričajo odgovori DSO in bolnišnic v postopku št. 0700-32/2020, ki jih je prejel Zagovornik na podlagi svojih zaprosil za posredovanje podatkov. O tem, ali je bilo v vseh primerih odločanja zdravnikov to tudi povsem strokovno ustrezno, pa – kot že pojasnjeno – Zagovornik ni pristojen presojati. Zagovornik je ugotovil, da ni bilo izkazanih dejstev, ki bi upravičevala domnevo, da je zdravstveno osebje ravnalo diskriminatorno na podlagi diskriminatornih navodil ministrstva.

V zvezi z vprašanjem, zakaj se odločba št. 0700-32/2020/119 nanaša samo na prvi val in ne na celotno obdobje epidemije, pojasnjujemo, da se odločba, ki je izdana na podlagi postopka ugotavljanja diskriminacije, nanaša na obdobje, ki je predmet prejetega predloga za obravnavo (torej na točno časovno zamejeno in opredeljeno obdobje, za katerega poteka preiskava po ZVarD in ZUP). Predlog za obravnavo, v katerem je predlagatelj Zagovornika izrecno pozval k ukrepanju, je bil datiran na dan 20. maja 2020, v njem pa so se nahajale trditve, ki so se nanašale na obdobje od razglasitve epidemije do 20. maja 2020. Zagovornik je po prejemu predloga za obravnavo po uradni dolžnosti sprožil postopek ugotavljanja diskriminacije in za tem na pristojne (prej navedene) institucije naslovil poizvedbe in zaprosila za podatke, ki so se nanašali izključno na obravnavano obdobje. To pa je bilo le obdobje prvega vala okužb z novim koronavirusom.

Spoštovani,

Ob tej priložnosti se vam zahvaljujemo za vse dosedanje spremljanje tega področja in opozarjanje na problematična stanja. Prav tako se vam zahvaljujemo za sodelovanje z Zagovornikom ter za poslani odziv in vprašanja, ki ste jih naslovili na nas.

Na voljo smo vam za morebitne dodatne informacije.

Lepo vas pozdravljamo.

Pripravila:

Dr. Neža Kogovšek Šalamon
Vodja oddelka za ugotavljanje
diskriminacije in zagovorništvo

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Poslano:

- naslovniku (elektronsko: srebrna.nit@gmail.com)
- zbirka dok. gradiva